

VYSVĚTLIVKY

15, 2 *robím nové číslo* — Neumann redigoval tehdy svůj časopis Nový kult.

21, 7 *co naposled týdny jsem trávil v celi* — reminiscence na uvěznění v plzeňské trestnici na Borech (od 25. dubna 1894 do 24. února 1895), kde si básník odpykával trest za účast v tzv. omladinářském hnutí.

22 *k mé ženě mi přibýlo ještě dvě děti* — Kamila a Stanislav, básníkovy děti z prvního manželství s ženou Kamilou, roz. Krémovou.

26, 10 „*Rudý prapor*“ — polská píseň, kterou do našich zemí přinesli z Krakova čeští pokrokoví studenti roku 1891, v překladu Věry Krapkové-Raichlové a Josefa Škáby se u nás rychle rozšířila, ale už v lednu 1892 byla úředně zakázána; 29 „*Bože, cara*“ — tehdejší ruská carská hymna, začínající slovy Bože, cara chraň.

33, 5 *četlas mi Andrejeva* — Leonid Nikolajevič Andrejev (1871 až 1919), prozaik a dramatik. Svými prózami z počátečního období své tvorby, nesenými sociálním soucitem, hlásil se ke kruhu spisovatelů kolem Maxima Gorkého. Protesty proti sociálním zlům, válce a teroru byly v jeho díle později převáženy nevírou v člověka a strachem z ničivých pudů v jeho bytosti, jejichž projev spatřoval i v revoluci. Jeho Červený smích (1904) vydala Kamila Neumannová jako 6. svazek edice Knihy dobrých autorů.

41, 7 *Oreglio di Santo Stefano* — italský kardinál (1828 — 1913); 9 *Mastai Ferreti vulgo Pius Devátý* — zastával papežský úřad v letech 1846—1878 a proslul třemi citovanými činy: prohlášením neposkvrněného početí Panny Marie za článek víry 8. prosince 1854, vyhlášením Syllabu, tj. seznamu osmdesáti „bludných názorů“, vydaného 8. prosince 1864, namířeného proti moderním myšlenkovým směrům, a potvrzením dogmatu o papežské neomylnosti, schváleného 18. července 1870; 20 *Merry de Val* — kardinál a státní sekretář Vatikánu (1865 až 1930); *občana Sarta* — Giuseppe Sarto, Pius X., papežem v letech 1903—1914.

43, 66 *Gallifet* — Gaston Alexandre August Gallifet (1830—1909) byl velitelem jezdecké brigády, určené k potření Komuny.

54, 1 *Anemone nemorosa* — sasanka hajní.

57, 1 *Pane barone z B.* — panství Jehnice u Řečkovic patřilo na počátku století Brunonu a Adéle šl. z Bauerů.

75, 4 *jedenáctý listopad* — narážka na vítězství klerikálů na Moravě 11. listopadu 1906 ve volbách do všeobecné kurie.

81, 3 *hlasovací právo* — viz pozn. ke str. 79

84, 8 *Čas i Čech* — český realistický a klerikální list.

93, 1 *Politická píseň ošklivá je píseň* — parafráze výroku studenta

Brandera z pijácké scény v Auerbachově sklepe z prvního dílu Goethovy tragédie Faust, často mylně vykládaného jako postoj samotného básníka.

96, 20 *frivolní nevěstka Berlína* — narážka na spojení Rakouska-Uherska s vilémovským Německem.

102, 25 *Nevěřme nikomu na světě širém* — první verš básně Nevěřme nikomu z Čechových Jitřních písní (1887).

128 *Hugo von Hofmannsthal* — rakouský symbolistický básník, dramatik, povídkář a esejista. Jako motto básně použil Neumann jeho veršů z dramatu Gestern (Včera), 1891: ...prochvívá mnou poznání, jak nekonečné jsou dálky, které dělí lidi, jak strašně osaměle žijí naše duše.

149, 28 *Korin Ogata* — viz pozn. ke str. 329

154, 2 *píseň o Heřmanu z Bubna* — viz báseň Karla Simeona Macháčka Heřman z Bubna (Drobnější básně, 1846).

175 *Genesis* — (z řeč.) vznik, zrození.

180, 7 *oiran* — kurtizána

181, 36 *ze Zeleného domu* — z nevěstince; 38 *Utamaro* — Utamaro Kitagawa, japonský malíř a dřevorytec (1753–1806); v počátečním období své tvorby se inspiroval zejména přírodou, později se stala ústředním motivem jeho díla japonská žena (vydal dvousvazkovou kroniku Zelených domů). Patří ke klasikům japonského barevného dřevorytu.

231 *Jane Seymourová* — (žila asi v letech 1510–1537), byla po Kateřině Aragonské a Anně Boleynové třetí ženou anglického krále Jindřicha VIII. z rodu Tudorovců; porodila mu syna, budoucího krále Eduarda VI., jediného mužského potomka z Jindřichových šesti manželství.

237 *portrét Gainsboroughův* — Thomas Gainsborough, anglický malíř (1727–1788), zakladatel anglické krajinářské školy, který proslul také ženskými podobiznami.

238, 1 *Mademoiselle Poisson* — Jeanne Antoinette Poisson, dívčí jméno markýzy de Pompadour (1721–1764); 13 *madame d'Etioles* — roku 1741 se Jeanne Antoinette Poisson provdala za bohatého nájemce Lenormanda d'Etioles.

239, 14 *hraběnky z Châteauroux* — Marie-Anne de Mailly-Nesle markýza de la Tournelle (1717–1744) obdržela od Ludvíka XV. titul hraběnky z Châteauroux poté, kdy se stala jeho milenkou.

240, 16 *à la marquise de Pompadour* — po rozvodu s prvním mužem udělil jí Ludvík XV. titul markýzy de Pompadour podle zámku v Pompadour-Arnac, který jí také daroval; 19 *Marii Leszczyńskou* — Marie Leszczyńska (1703–1768), dcera polského krále, žena Ludvíka XV.

241, 5 *dauphin jazyk plazí* — když se roku 1757 během králova léčení po atentátu načas ujal vlády dauphin Ludvík, musela markýza opustit dvůr; 6 *zuří Maurepas* — Jean-Frédéric Phélypeau Maurepas

(1701–1781), ministr za vlády Ludvíka XV. a Ludvíka XVI.; roku 1749 byl sesazen a poslán do exilu pro jízlivý epigram proti markýze de Pompadour; teprve Ludvík XVI. ho povolal zpět.

243, 20 *Sèvres* — město Sèvres proslulo známou továrnou na porcelán, která sem byla přenesena roku 1756 z Vincennes a nad níž převzala záštitu markýza de Pompadour.

244, 28 *spolek s Rakouskem* — polichocena pozorností Marie Terezie a přízní rakouského ministra hraběte Kounice, získala markýza de Pompadour Ludvíka XV. pro spojenectví s Rakouskem; na jeho straně bojovala Francie také v sedmileté válce, v níž utrpěla řadu porážek.

247, 2 *meido* — čti médo, podsvětí; 6 *žoro* — nevěstka.

251 *Ludvíku Bradáčovi* — Ludvík Bradáč (1885–1947), knihař, nakladatel a autor několika odborných knih; průkopník rukodílné práce v knihařství, propagující krásnou knihu.

302, 1 *kota...šámizeny* — staré japonské hudební nástroje: koto je druh cimbálu, šámizen třístrunná kytara; 4 *sake* — alkoholický nápoj z kvašené rýže.

303, 10 *k světlům Jošiwary* — Jošiwara, jedská čtvrť čajoven a nevěstinců.

305, 1 *z Jeda* — Jedo, roku 1868, kdy se stalo hlavním městem Japonska a sídlem císaře, přejmenováno na Tokio.

328 *Klingsor* — Tristan Klingsor, vl. jm. T. Leclère (nar. 1874), francouzský symbolický básník bohaté obraznosti, inspirující se fantastickým světem pohádek a exotických krajín Orientu.

329, 8 *V Kyotu* — Kyoto na ostrově Honda, do roku 1868 hlavní město Japonska; 9 *Fužiwara* — vlivný japonský rod, který si osvojil dědičný úřad kvampaku, tj. regentství nezletilých císařů.

335, 9 *říkám si s Heinem* — předchozí čtyřverší je první slokou básně Světa běh (Weltlauf) z druhého oddílu Romanzera, nazvaného Lamentationen. Báseň otiskl Neumann už v roce 1904 ve svém prvním básnickém letáku nazvaném Výbor z Heina (Knihovna revolucionářů, sv. 4), kde překlad zní: Kdo má mnoho, bude mít / ještě mnohem více na to. / Tomu, kdo jen málo má / i to málo bude vzato.

343, 13 *jak kdys Seneca* — Lucius Annaeus Seneca (4 př.n.l. – 65 n.l.) římský filosof; byl pro podezření z účasti na spiknutí proti Neronovi donucen spáchat sebevraždu.